

DOI: 10.5281/zenodo.7328389
UDC: 613.6.02+331.08:614.2

EVALUAREA STĂRII DE SĂNĂTATE A ANGAJAȚILOR ÎN RELAȚIE CU MUNCA

ASSESSMENT OF WORK-RELATED HEALTH OF EMPLOYEES

Svetlana Gherciu-Tutuescu², Elena Bucata², Victor Meșina¹, Raisa Deleu¹, Iurie Pînzaru²

¹ *Disciplina de igienă, Departamentul Medicină Preventivă, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu", Chișinău, Republica Moldova*

² *Direcția Protecția Sănătății, Agenția Națională pentru Sănătate Publică, Chișinău, Republica Moldova*

Rezumat

Obiective. Protecția și fortificarea sănătății angajaților este una din sarcinile primordiale ale sănătății publice. În RM circa 22,3 mii persoane din economia națională activează în condiții de muncă care nu corespund normelor de igiena muncii, 1,7 mii – în muncă fizică grea, 0,36 mii – lucrează în încăperi și 0,17 mii manipulează utilaje care nu corespund cerințelor de securitate a muncii. Prevenirea riscurilor și promovarea unor condiții mai sigure și mai sănătoase la locul de muncă sunt esențiale nu numai pentru a îmbunătăți calitatea locurilor de muncă și a condițiilor de lucru, ci și pentru promovarea competitivității. Scopul prezentului articol constă în analiza stării de sănătate a angajaților în relație cu munca.

Materiale și metode. A fost efectuat un studiu socio-igienic retrospectiv prin metoda de analiză statistică a datelor privind starea de sănătate a populației în vârstă aptă de muncă din Republica Moldova și organizarea asistenței medicale pe perioada anilor 2007-2021.

Rezultate și discuții. Monitorizarea factorilor de risc la locul de muncă și a stării de sănătate a angajaților în relație cu munca constituie fundamentele esențiale pentru fortificarea și promovarea sănătății populației ocupate, prin dezvoltarea măsurilor de prevenție primară a bolilor profesionale. Prevenirea cazurilor bolilor profesionale grave și promovarea sănătății angajaților pe parcursul întregii vieți profesionale, începând chiar cu primul loc de muncă, este vital pentru a permite o perioadă de activitate cât mai lungă. Bolile profesionale, inclusiv cele provocate sau agravate de condițiile de muncă defavorabile, reprezintă o povară grea pentru lucrători, întreprinderi și sistemele de asigurări sociale.

Concluzii. Cunoașterea condițiilor de muncă în unitățile economice industriale și agricole este asociată cu rezolvarea multor probleme sociale și economice: creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității acesteia, îmbunătățirea și menținerea sănătății, reducerea morbidității profesionale, etc.

Cuvinte cheie: sănătatea ocupațională, examene medicale periodice, morbiditatea profesională

Summary

Objectives. Protecting and strengthening the health of employees is one of the primary tasks of public health. In the Republic of Moldova, about 22,3 thousand people from the national economy are employed in working conditions that do not correspond to occupational hygiene standards, 1,7 thousand – in heavy physical work, 0,36 thousand – work in rooms and 0,17 thousand handle machines which do not meet the requirements of work security. Preventing risks and promoting safer and healthier conditions at work are essential not only to improve the quality of jobs and working conditions, but also to promote competitiveness. Maintaining the good health of workers has a direct and measurable positive impact on productivity and contributes to improving the sustainability of social security systems.

Materials and methods. A retrospective socio-hygienic study was carried out using the method of statistical analysis of data on the state of health of the population of working age in the Republic of Moldova and the organization of medical assistance for the period 2007-2021.

Results. The monitoring of risk factors at the workplace and the health status of employees in relation to work constitute the essential foundations for strengthening and promoting the health of the employed population, through the development of primary prevention measures for occupational diseases. Preventing cases of serious occupational diseases and promoting the health of employees throughout their entire working life, starting from the very first job, is vital to enable a period of activity as long as possible. Occupational diseases, including those caused or aggravated by poor working conditions, represent a heavy burden on workers, businesses and social security systems.

Conclusions. Knowledge of working conditions in industrial and agricultural economic units is associated with solving many social and economic problems: increasing labor productivity, improving its quality, improving and maintaining health, reducing occupational morbidity, etc.

Keywords: occupational health, periodic medical examinations, occupational morbidity

Introducere

În Republica Moldova, la etapa actuală, o parte considerabilă a populației a devenit economic activă, inițiind propriile afaceri. Procesele tehnologice aplicate în unitățile economice se extind de la utilaje învechite până la tehnologii performante de ultimă oră. În acest context, activitatea profesională a muncitorilor deseori este însoțită de expunerea

la acțiunea factorilor nocivi și nefavorabili, generați atât de procesul de muncă, cât și de factorii ocupaționali. De cele mai frecvente ori expunerile profesionale la acțiunea diferitor agenți/factori induc modificări în starea de sănătate a salariaților, care se manifestă prin niveluri sporite ale morbidității cu incapacitate temporară de muncă, boli profesionale [1].

Monitorizarea factorilor de risc la locul de muncă și a stării de sănătate a angajaților în relație cu munca constituie fundamentele esențiale pentru fortificarea și promovarea sănătății populației ocupate, prin dezvoltarea măsurilor de prevenție primară a bolilor profesionale [1, 2]. Totodată, condițiile de muncă și depistarea maladiilor cronice în rezultatul examenelor medicale obligatorii nu reflectă tabloul real al calității vieții angajaților din economia națională. Din lipsa medicilor în maladiile profesionale se constată o subdiagnosticare a bolilor profesionale. În perioada anilor 2007-2021 au fost înregistrate doar 132 cazuri de boală profesională cu 141 afectați, indicele morbidității profesionale constituind în medie 1,67 la 100 mii angajați.

Materiale și metode

S-a recurs la efectuarea unui studiu socio-igienic retrospectiv prin metoda de analiză statistică a datelor privind starea de sănătate a populației în vârstă aptă de muncă din Republica Moldova și organizarea asistenței medicale pe perioada anilor 2007-2021. Adițional au fost analizate datele primare din bazele de date ale Biroului Național de Statistică (BNS), Agenția Națională pentru Sănătate Publică (ANSP), Organizația Mondială a Sănătății (OMS). Rezultatele au fost sistematizate prin intermediul software-ului Microsoft Excel. Studiul respectiv a fost realizat cu suportul proiectului de cercetare și inovare bilateral 22.80013.8007.1TR „Cercetare colaborativă și consolidarea capacităților în sănătatea și securitatea în muncă”, conducător de proiect Pinzaru Iurie autoritate contractantă: Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare.

Rezultate și discuții

Analizând rezultatele organizării și efectuării examenului medical la angajarea în muncă, am constatat că, din 9386 de persoane examinate, doar 8478 (90,3%) au fost determinate ca apte sau condiționat apte de muncă și admiși la muncă în domeniul solicitat. Un rol semnificativ revine și examenului medical de adaptare, în cadrul căruia sunt examinate persoanele admise la postul de muncă cu concluzia „apt condiționat”. Din cei 1561 de angajați aflați în perioada de adaptare,

1178 au fost supuși examenului medical în această perioadă.

Pentru a identifica factorii de risc ocupaționali, s-a recurs la evaluarea structurii populației angajate în câmpul muncii în raport cu ramurile economiei naționale, deoarece sunt bine cunoscuți factorii nocivi și periculoși specifici pentru fiecare ramură a economiei naționale. Astfel în anul 2021, numărul de salariați identificați eligibili pentru examenele medicale periodice a constituit – 73980 persoane expuse factorilor profesionali de risc, dintre care au fost examinați 70605 sau 95,4% (2020 – 84,8%). Totodată, conform datelor Biroului Național de Statistică pentru anul 2020, identificăm că numărul de angajați eligibili pentru examenele medicale periodice a constituit 601597, dintre care 34214 (5,7%) constituie cei din – agricultură, 106015 (17,6%) – industrie, 24099 (4,0%) – construcții și 3943 (1,0%) – transport.

Acoperirea la un nivel mai jos, comparativ cu media pe țară (94,6%), cu examene medicale ale angajaților expuși factorilor profesionali de risc, s-a înregistrat în rândul celor ce activează în domeniul agriculturii. Din totalul de 7310 persoane din ramura agriculturii au fost examinați 6323 (86,5%), respectiv mecanizatori 1344 din 1724 (77,9%), 3402 din cei 3924 muncitori care activează în cadrul obiectivelor ce gestionează produse de uz fitosanitar și fertilizanți (PUFF) (86,7%) și 1662 din 1577 (94,8%) muncitori din alte ramuri ale agriculturii (figura 1).

În anul 2021, media pe țară de acoperire cu examene medicale a angajaților expuși la factorii profesionali de risc în ramurile industriei a constituit – 93,0% (2020 – 81,3%). În anul 2021, mai jos de media pe țară au fost examinați angajații din industria prelucrătoare a produselor agricole alimentare, care a constituit 88,9%, confecția mobilei și prelucrarea lemnului 89,6% și industria extractivă 84,0% (figura 2). În a. 2020 acoperirea cu examene medicale a angajaților sub nivelul mediu pe țară a fost caracteristică pentru industria constructoare de mașini și aparate (68,8%), industria ușoară (81,0%) și confecția mobilei și prelucrarea lemnului (73,7%). Analiza situației din ultimii 2 ani, la capitolul vizat (figura 2) denotă că cea mai neglijată ramură în efectuarea examenelor medicale revine celei din industria de confecție a mobilei și prelucrării lemnului [3, 5].

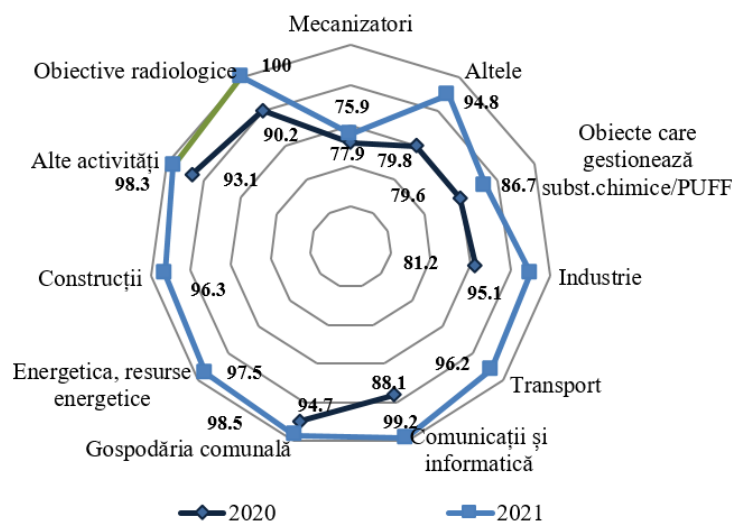

Figura 1. Acoperirea cu examene medicale periodice, pe ramuri ale economiei naționale, %

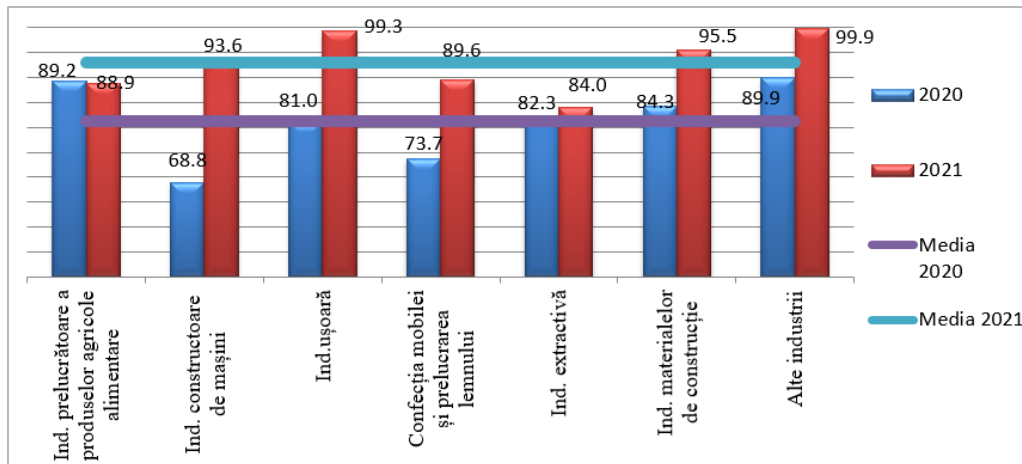

Figura 2. Acoperirea cu examene medicale periodice în domeniul industrial, %

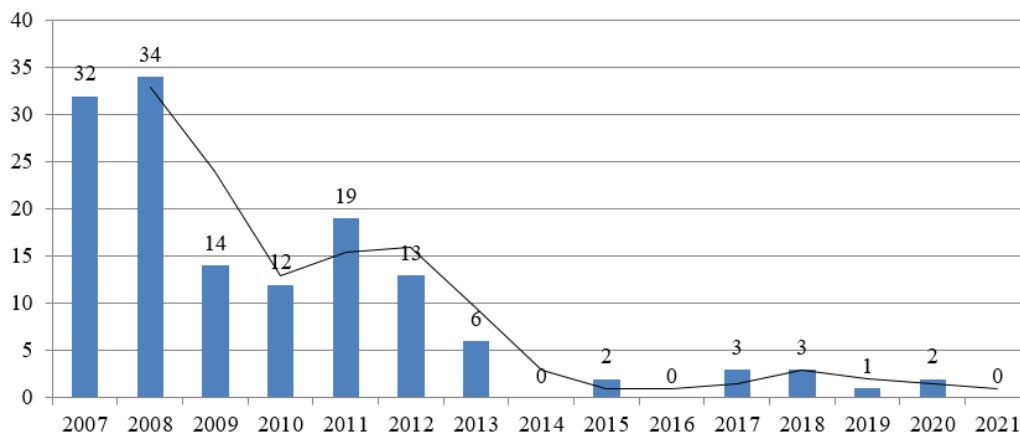

Figura 3. Dinamica cazurilor morbidității profesionale în R. Moldova, în aa. 2007-2021

Totodată este necesar de menționat faptul că maladiile profesionale în Republica Moldova rămân într-o continuare descreștere, ceea ce denotă existența unei probleme extrem de actuale la acest capitol (figura 3).

Menționăm că la nivel de țară continuă să persiste tendința de reducere a numărului de medici în patologii profesionale în cadrul tuturor Comisiilor pentru organizarea examenelor medicale din cadrul Instituțiilor Medicale Sanitaro-Publice. Din totalul de (51 comisii), pentru organizarea examenelor medicale înregistrate în țară, doar 6 membri au finalizat cursurile de specializare pentru obținerea competențelor de activitate în medicina muncii, inclusiv 3 președinți. Incluziunea incorectă a specialiștilor în cadrul comisiilor necesare în funcție de factorii profesionali de risc a persoanelor examinate și omiterea cercetărilor funcționale, de laborator și instrumentale recomandate, cauzează o subdiagnosticare, atât a stărilor premorbide, cât și a bolilor profesionale. În anul 2021, în timpul examenului medical periodic efectuat conform HG 1025/2016, au fost suspectate doar 2 cazuri de boli profesionale care nu au fost confirmate de către membrii Consiliului republican de boli profesionale conform Anexei nr.3 la ordinul MS nr.97 din 14.02.2017, pe

când în 2020, au fost suspectate 7 cazuri de boli profesionale, de asemenea neconfirmate. Pe parcursul ultimilor 20 de ani, nu au fost confirmate cazuri de patologie profesională din cele suspectate în timpul efectuării examenelor medicale periodice în cadrul IMSP/P. Regretabil este faptul că cazurile sunt suspectate doar la solicitarea muncitorului după asistență medicală primară și specializată. Este de menționat faptul că, în anul 2021, cazuri de boli profesionale nu s-au înregistrat [4, 5].

Concluzii

1. Completarea formală a Comisiilor medicale cu specialiști contribuie la "mascarea" stărilor premorbide, bolilor profesionale sub diverse boli generale, iar prin tratamentul tardiv și inadecvat – la creșterea gradului de dezabilitate și mortalității populației în vârstă aptă de muncă și evident la creșterea poverii societății.

2. Comunicarea deficientă între specialiștii din domeniul sănătății publice și instituțiile medicale responsabile de efectuarea examenelor medicale ale angajaților, cât și a unui mecanism de colectare a datelor, informația raportată fiind uneori distorsionată de la datele reale.

Bibliografia

1. Beaumont N. Évaluation des risques professionnels : la pluridisciplinarité au service des entreprises. Arch Mal Prof Environ. 2004;65(2-3):95. doi:10.1016/s1775-8785(04)93049-4. (French)

2. International Labor Organization, Directive 89/391/EEC - OSH "Framework Directive" of 12 June 1989 on the introduction of measures to encourage improvements in the safety and health of workers at work - "Framework Directive"; Updated May 03, 2021. <https://osha.europa.eu/en/legislation/directives/the-osh-framework-directive/1>. Accessed September 30, 2022.
3. Friptuleac Gr., Meșina V. Sănătatea și factorii ocupaționali. Chișinău: Bons Offices, 2006. (Romanian)
4. Deleu R, Pînzaru Iu, Gherciu-Tutuescu S, Cheptea D, Meșina V. Evaluarea calitativă și cantitativă a stării de sănătate a salariaților: probleme și căi posibile de rezolvare [Qualitative and quantitative assessment of employees' status of health: problems and possible ways to resolve]. *Arta Medica*. 2020;77(4):49-54. (Romanian) doi:10.5281/zenodo.4174181
5. Agenția Națională pentru Sănătate Publică. Raportul statistic privind supravegherea și controlul de stat a sănătății publice în raion, municipii în perioada 2007-2021. www.statistica.gov.md. Accessed September 30, 2022. (Romanian)

Recepționat – 02.11.2022, acceptat pentru publicare – 12.11.2022

Declarația de conflict de interese: Autorii declară lipsa conflictului de interese.

Declarația de finanțare: Studiul respectiv a fost realizat cu suportul proiectului de cercetare și inovare bilateral 22.80013.8007.1TR „Cercetare colaborativă și consolidarea capacităților în sănătatea și securitatea în muncă”, conducător de proiect Pînzaru Iurie autoritate contractantă: Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare.

Citare: Gherciu-Tutuescu S, Bucata E, Meșina V, Deleu R, Pînzaru Iu. Evaluarea stării de sănătate a angajaților în relație cu munca [Assessment of work-related health of employees]. *Arta Medica*. 2022;85(4):15-18.